

0+

"Поро пиалан улыт яндар шўман-влак:
пуго Юмым уажыт" (Мф. 5:8).

ШЎМ-ЧОН ИЗОЛЫК

2013 ий, март
годсек лектеш.

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 3-по (83) № 2020-ий март

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыже почеш

КУГУ ПҮТӖ - КУАНЛЕ ПАГЫТ

Кугу пўтын икымше арняж нерген Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоаннын мутшо

Кугу пўтӖ жап – шке сулык верч ӧкынен шортмо жап гынат, православный христианинлан тиде пешкуанлепагыт. Святой Черкекажне кечын шўм-чоным пенгыдемдыше урокым пуа: сулык касарымашке каяш мыланна кузе ямдылалтман, Пырчесым подылмо таинстве гоч кузе Христос дене ушнаш. Господь мемнам проститлыже да мыланна Шке порылыкшым колтыжо манын, икте-весын сулыкым проститлыме рушарня уло. Кумылнам волтышо еным шкенам деч корандаш шонымаш дене огыл, а уло шўм-чон дене проститлаш тыге туныкта.

Кугу пўтӖ, поснак икымше шым кечыже, чыла богослужений, кажне лудмаш, кажне муро, поснак кастенысе Андрей Критскийын канонжо – чылажат пеш кўлешан. Псалом-влакын мурышт да святой ача-влакын лўмышт дене Господь Шкеже мыланна ойла да «Серлаге мыйым, Юмо, серлаге» манах туныкта. Языкыштым касарыше-влакын чурийышт волгыдеммым ужын, Господьын чаманыше улмыжым умылена. Иисус Христосын чаманыше Юмо улмыжым палыше разбойник эн ончыч райыш пурен.

Умбакеже - 2-шо лаштыкыште.

Господь Шке порылык омсажым кажныжлан почын ямдылен да нигомат Шке порылыкшо деч посна ок кодо. Кӧргӧ чонетын шинчажым почын, тят шке сулыкет верч Юмын ончылно уло шӱм-чонет дене ӧкынӧ. Теве Андрей Критскийын канонжым лудмо годым шинча ончылно Тошто Сугынь годсо да У Сугынь годсо сӱрет-влак эртат. Господьын чоным сургалтарыше шомакше-влак чонышкак миен шуыт. А чон шижеш: *«Господь, ӱмырем мучко Тый мый декем тунар поро улат. Тыйын пуэн шогымо йӧратымашетлан вашештыме олмеш, мыйже шкаланем веле огыл, йырем улшо ен-влакланат осалым ыштем да тыге шке чонем лавыртом»*. Святой Черке лыпландарен ойла: *«Ончал, йомын коштшо*

эргыжын пӧртылмылан Господь кузе куана!» Меат, шке языкнам пален, ырес да Евангелий ончылно шогымына годым уло чонна дене Господьлан ойлена: *«Тыйын ончылнет языкыш пурышна, Господь! Мыйым, языкем верч ӧкынышым, эргыч семын огыл гын, кеч кулет-влак кокла гыч эн удаже семын чамане»*. Тыге ӱнышын сӧрвалымылан кӧра Господь мыланна намыснам эрыктыше шинчавӱдым колта. Пырчесым подылмо таинстве дене пырля куаным пуа, тунам айдеме шкеж деке тӱткырак лиеш да йырже улшо чыла еным йӧрата. Господьын йӧратымашым пуышо Ача улмыжым палаш да шкенан языкан улмынам умылаш мыланна Кугу Пӱтӧ полша!

СУЛЫК ВЕРЧ ӦКЫНЕН ШОРТМО ЖАП

**Марий митрополийын духовникше архимандрит
Иоанн Барсуковын мутшо**

Кугу пӱтӧ айдемым эрыкта да Кугу Кугечым, Господьын колымаш гыч ылыж кынелме кечым, пайремлаш ямдыла. Кугече мыланна эше мландымбалнак – Юмын Кугыжаныш, а илышнан мучашыштыже – Пылпомышысо Юмын Кугыжаныш. Кугу пӱтын тӱн шонымашыже – айдемым язык деч эрыктымаш. Чын, ме языком ыштыде илен огына керт. Господь мыланна язык касараш йӧным пуа, тыге чоннам эрыкта, Шкеж дене ушен, ончыкыжым утаралташ полша. Теве тидыже, иза-шольо ден ака-шӱжар-влак, эн шерге. Тидын нерген шонен, кажныже шкенжым кугу пайремлан ямдылышаш, могай улмыжым

тӱткын ончалшаш: *«Юмо деке лишке лияш чаракым ыштыше могай уто-сите койышем, могай языкем уло?»* Кугу пӱтӧ шкем шке шымлен лекташ пуалтеш. Преподобный Серафим Саровский тыге ойлен: *«Кушто улам манын палынет гын, шке шӱм кӧргышкет ончал»*. Господь мемнам, языкан-влакым чамана. Кеч Тудым вурсена да сырыктена гынат, Тудо эн кугу языкан айдеме дечат сулык верч ӧкыныжым чытенак вуча. Юмын тыгай йӧратымашыжлан вашешташ кӱлеш. Кугу пӱтӧ – айдемын шӱм-чонжым сулык касарыме гоч эрыктыме жап, сандене шке койыш-шоктышнам шымлен, осал деч корангын, чон лавыра деч эрыкталтын, ме шкенан порылыклан туныктышаш улына. Тидым ӱмырна мучко шуктыман. Утарышынан ончылножо мутым кучаш кызытак ямдылалтман. Кӧ кузе шкенжым ямдылен шукта, чонжым мыняр яндарештен шукта, илышын мучашыштыже Юмын Кугыжанышым тугай чон денак миен пура.

КУГУ ПҮТЫН ТОШКАЛТЫШЫЖЕ-ВЛАК

Кумшо рушарнян ег-влаклан сукен кумалаш черке покшке Святой Ыресым луктыт. Сандене вес арняже Ыреслан кумалме арня маналтеш.

Нылымше рушарнян святой Иоанн Лествичником пагален шарнена. Тудо Синай курыкышто 6-шо курымышто илен да духовный илышыште куштылгырак гыч нелыракыш тошкалтыш дене кўзымō семын кўзаш кўлмō нерген возен коден.

Визымше арня святой ўдырамаш Мария Египетская лўмеш. Ончыч сулыкан илыш дене илымыж верч тудо 47 ийым ир мландыште шужен эртарен. Телым чот кылмен, кенжежым кечеш когарген, вет капшым леведаш нимогай вургемжат лийын огыл. 2 апрель – Кугу каноным пўтынек лудмо кече, но иктым палыман – канонжым ошыгечын кас кумалтыш годым лудыт.

Кудымшо рушарня – Господь Иисус Христосын Иерусалим олаш Чапландаралт пурымыжым шарныме кече. Иерусалимыш орланаш толмыжым Христос ончылгоч пален, а калык Тудым мландымбалысе кугыжалан шотлен да чот куанен вашлийын.

Тидын деч вара Иисус Христосын орлыкым чытымыж нерген шарныме арня тўналеш. Тиде арнян пўтым эн пенгыдын кучыман, пўртым эрыктыме да вургемым мушмо дене серлагыман огыл, кажне кечын черкыш коштман.

Икте-весым проститлыме рушарня деч вара Кугу пўтō тўналеш. Тудын кужытшо 40 кече лийшашым эше Тошто Сугынь годымак палемденыт. Господь Иисус Христос тынеш пурымыж деч вара ир мландыште 40 кече пўтым кучен илен. Иисусын тунемшыже-влакланат тидым шуктыман. Православный Русьышто Кугу пўтым чот жапленыт. Тиде кече гыч муро йўк шоктымым чарнен, ўстембалне кочкыш йўршын вашталтын. Чоным утарышаш верч шке кумылын шуктымо тиде подвиг айдемын чонжым волгыдемда, у куатым пуа, Юмо деке Пылпомышыш корным почеш. Икымше арнян ег-влакым Черке сулык касарымашке ўжеш. Тушто ныл кас еда преподобный Андрей Критскийын Кугу канонжым лудыт. Чон тидлан куанен вашешта да черкыш вашка.

Икымше рушарнян Православийын сенымашыже палемдалтеш. Тиде кечын 9-ше курымышто лийше святой юмона-влак ваштареш кучедалме шояк туныктымашым сенымым шарнат.

Кокумшо рушарнян 14-ше курымышто илыше святитель Григорий Паламан ушан туныктымашыжым шарнат. Тудо мландымбалне илыше айдемым Святой Шўлышын кузе сотемдарымыж нерген умылтарен.

Кугу пўтō годсо чыла нелылыкым сенген лекташ мыланна Черке тўрлō семын полша.

ЕФРЕМ СИРИНЫН МОЛИТВАЖЕ

**Мыйын чонем Ашныше
Юмо! Мыланем
йогыланыме, ойганыме,
чапле лияш тōчымō да
кўлдымашым ойлыштмо
шўлышым ит пу.**

(Сукен кумал.)

**Шке айдеметлан,
мыланем, яндарын илыме,
ўнышō лийме, чытымаш
да йōратымаш шўлы-
шым пу.**

(Сукен кумал.)

**Эй Юмо, Кугу Кугыжа!
Мыланем иза-шольо-
шамычым осалыш
лукде илышашым
да шке языкем ужын
моштышашым пу. Тый
вет моктымо улат
курым-курымеш. Аминь.**

(Сукен кумал.)

ШОРТМЫНАМ ЮМО КОЛЖО

ВЕЛИКИЙ
ПОКАЯНИЙНЫЙ
КАНОН
ПРЕПОДОБНОГО
АНДРЕЯ КРИТСКОГО
в первую седмицу
великого поста
Житие преподобной
МАРИИ ЕГИПЕТСКОЙ

Кугу пұтын тўналтыш кечылаштыже черкылаште святой Андрей Критскийын Кугу канонжым лудит. Черке кўргыштў хорын «Юмо, серлаге!» манын шуйдарен мурымыжат вес семен шокта. Калык моткоч шып шога. Ен-влакын тўсыштат вашталтын, вет кажныже шкенжын чонжым шымла, умылынеже: молан тудын да Юмын коклаште шинчаш койдымо, пеш пенгыде пырдыж шога. О́кынен шортмо веле тиде пырдыжым шулыктарен кертеш.

Канон мурышто каласалтме семен мемнан кажне илыме кечына – пытартыш кечышке тошкартыш. Илышланна, мландыланна мучаш толеш, да ме чыланат Утарышына ончылан мут кучаш шогалына. Могай лиеш тиде Суд, иктат ок пале. Кунам ме тидын нерген шонена, чонна тарваныде огеш чыте. Кунам-гынат тиде шагат толеш. Лўдыкшў, но тунамак – куанле, вет ме мемнан верчын Ыресеш колымашым налше, а вара ылыж кынелше да кажнынам йўратыше Утарыше дене вашлийына!

Святой Андрей Критскийын Кугу каноныштыжо Тошто Сугынь гыч шуко лўмлў ен ушештаралтеш. Иктыже – Давид кугыжа. Тудын илышыж гоч ме умылена: чыла неле язык дечат о́кынен языкым касарен эрнаш лиеш.

Икана Давид йўштылшў ўдырамашым ужын. Тудыжо моткоч мотор лийын. Кугыжа тудын кў улмыжым пален налаш кўштен. Тудлан «Вирсавий, Давидын войскаште служитлыше Урийын пелашыже» манын ойленыт. Кугыжа Вирсавийым кузе-гынат марлан налаш шонен пыштен. Сандене Урийым пуштышт манын, сарын эн лўдыкшў верышкыже колтен. Шонымо семеняк лектын. А Вирсавий кугыжан ватыже лийын. Но Давидлан шуко жап куанаш логалын огыл. Ик кечын тудеке Нафан пророк толын да ойлен:

– Ик олаште кок ен илен. Иктыже поян лийын, тудын кугу кўтўжў улмаш. Весыже – нужна, улыжат ик шорыкшо лийын. Поян деке кўчен коштшо толын лектын, тудым пукшаш кўлын. Поянет шке кўтўжым тўкалаш чаманен, нужна енын шорыкшым шолтен пукшен. Мом тиде поян ен дене ыштет ыле?

– Тудым тыманмеш пушташ кўштем! – сырен кычкырал колтен Давид.

– Пушташ? – кугыжан шинчашкыже пророк тўткын ончалын. – Но вет тиде поянже тыяк

улат!

Давид ошем каен, кидше шкеак мечым руалтен, но, уна деч савырнен, шке пўлемышкыже пурен каен. Кугыжа шуко кече шортын, а вара Юмын сўрвален кумалаш тўналын: «Юмем, Шкендын кугу кумылет дене мыйым серлаге, шуко порым шонымет дене осалем дечын мыйым эрыкте». Тыге витлымше псалом шочын, а кугыжа уло чон дене шке языкшым касараш сўрвален шортын. Юмо тудын языкшым кудалтен.

Кугу пұтын икымше арняштыже святой Андрей Критскийын Кугу канонжым лудмо годым моткоч тымык. Тиде тымык деч ойырлымат ок шу. О́кынен касаралтмаш райышке омсам почеш.

Канонын тропарьштыже Христосын пурла могырыштыжо ыресьште кечыше толышымат (разбойникым) шарналтат. Вет тудыжо моло деч ончыч райыш пурен. Тиде толышо ен нерген онай каласкалымаш уло.

Изи Азаштым, Христосым, налын, Ирод дечын Египетыш куржмышт годым праведный Иосиф ден Юмын Ава толышо-влакын кидыш верештыныт. Святой Ешым пеш кугу лўдыкшў вучен. Тыгодым нунын деке атаманын ватыже азаж дене толын лектын. Йоча кокымшо кече утен каен шортын. Атаманын ватыже нимом ышташ ўрын, шкежат шортын. Трук тудын шинчаже Юмын Аван яндар да ласка шинчаончалтышыж дене вашлийын. Эн Яндар Ўдыр Мария шортшо йочам кидышкыже налын, шўржым пукшен, малтен колтен. Эрлашын йоча таза, ласка помыжалтын. Атаман Святой Ешым колтен, а тўрланыше йоча кушкын шуынат, ачаж гаяк толен коштшо лийын. Но тудын чонжо эреак шке илышыже, языкше верчын шортын. Тыгай шижмашым тудын чонешыже азаж годым Юмын Аван онжо гыч шупшылмо шўр шочыктен. Шке осал пашаже-влак верч кучалтын. Ыресыште кечымыж годым тудо Христос Юмын пален, «Господь, Шке Кугыжанышыштет мыйымат шарналте» манын пелештен. «Мый денем пырля узьмакыште лият!» – вашмутым колын.

Меат шкенам ончалын, языкнам касараш Юмын сўрвален йодына, тек языкна верч шортмынам Юмо колеш да мемнамат эрыкта.

Лидия АЛПАЕВА келыштарен.
«Солнышко» православный календарь гыч.

ПСАЛТИРЬ

КОЛЫШО-ВЛАК ВЕРЧ

ЛУДАШ КЕЛЫШТАРЫМЕ

У КНИГАМ ВУЧЕНА

Юмо ончыко кунам-гынат шкеат шога-лына манын палена гынат, лишыл еным йомдарыме годым кажнынан чонна коршта. Лазарьын колымекеже, Господь Иисус Христос тудын суртышкыжо толын, Мариян да тудын дене пырля иудей-влакын шортмыштым ужын, Шкеат шўлыканын да кумылжо тодылалтын. Иисусын шинчавўдшў лектын. Иудей-влак ойленил: «Ончыза, кузе тудым йўратен» (Ин.11:34-36).

Мемнан деч курымешлан ойырлен кайыше енлан ынде кузе полшена, мом ыштен кертына? Вет черле енлан полшаш лиеш, сандене ме эмымверыш вашкена. Ойгыш логалше енланат кузе-гынат полшаш тыршена. Илыше енлан тыге шке йўратымашнам ончыктена. Вес тўняш кайыше енын кушко логалмышым она пале, ала мемнан полышнаже тудлан эшеат чот кўлеш, но тидын нерген шагал годым шонена.

Юмылан пенгыдын ўшаныше православный ен-шамыч шке лишылышт верч чот тыршат. Колышо родо-тукымышт верч шкеат Псалтирьым да молитвам лудыт, кумалыт. Эше черкыште нунын верч кумалаш йодыт, запискам чўчкыдын пуат. Колышо да мландымбалне илыше-влак коклаште тыге йўратымаш кыл шуйна да чылаштлан лыпланымашым пуа.

Колышо ен верч Псалтирьым лудмо, тудын колоткаже воктене псаломым лудмо але мурымо йўла эн ончычсо христиан-влак деч толын. Юмын Аван капше воктене апостол-шамыч кум кече чарныде псаломым муренит.

Нуно тыге каласен коденит: «Колышо-влакым тойымыда годым нуным псалом дене левед мурыза».

Колышо ен верч Псалтирьым лудмаш кок кугу пайдам пуа: колышо енын чонжылан ия-шамычын орландарымышт (мытарстве-влак) гоч эрташ, а тулыкеш кодшо ешыж ден родо-тукымжылан ойгым сенен лекташ, чоныштым лыпландараш полша. Псаломым лудшо енлан да кўн верч лудыт, тудланат, кугу суаплиеш.

Ен колымо деч вара нылле кече Псалтирьым кажне кечын лудаш кўлеш. Ик гана мучаш марте лудын шуктымеке, тўналтыш гыч уэш лудман. Тыге икмыняр гана. Псалтирьым лудын огына мошто манын, южо ешыште вес еным лудаш тарлат. Иктым шарнен шогыман: лишыл ен чон пыштен шке лудеш гын, тудын йодмыжо виянрак лиеш да Юмо деке вашкерак миен шуэш. Колышо ен лўмеш кумшо, индешымше да нылле кечын 17-ше кафисмым тичмашын лудман, вет тиде кафисмыште Юмын законом шуктен илыше енын поро пиалан улмыжо ончыкталтеш. Айдемын мланде ўмбалнысе илышыже – курымеш илышаш верым кычалме жап веле. Тиде верже мланде ўмбалне огыл, а колымеке, вес тўняште пуалтеш. Тугеже айдемын мланде ўмбалнысе илышыже вес тўнясе илышлан ямдылалтмаш гына. Тушкыжо илышыште чын ойырен налме корно гына конда. Юмын кўштымашым шуктышо ен веле тиде чын корным муэш.

Мемнан дене чеверласыше лишылна-влаклан полшаш шонен, колышо ен лўмеш лудаш келыштырыме Псалтирьым марий йылме дене савыктен лукташ ямдыленна. Псалтирь лудмо годым колышо ен верч сўрвален йодмо молитвам тусо кажне кафисмышке кум гана тичмашын пуртымо. Тыгак шуко ешартыш материал уло. Колаш кийыше енын пытартыш шагатыштыже мом ыштыман, тидым умылтарыме. Ойлен кертдыме да капше дене ойырлышаш енын лўмжў дене Юмын Эн Святой Аважым сўрвалыме канон, ен кужун орлана да колен ок керт гын, кап деч чон ойырлаш лудмо канон, тыгак капдеч чонын ойырлымыш деч вара сўрвалыме радам уло. Колышо ен верч лудмо литиян чинже, тудым тыглай ен-влак мўнгыштў да шўгар ўмбалне шкеак эртарен кертыт.

Тынеш пурые колышо-влак верч сўрвалаш святой орланыше Уарлан каноным марлашке кусарыме. Сулыкым касарен шуктыде колышо-влакым орлык деч утараш преподобный Паисий Великийым сўрвален кертына, книгаште тудланат канон уло. Илышнам тўрлў суеверий да оккўл йўла дене эгыремышвот гай куктештынна. Колышо еным тойымо да тудым уштымо годым тиде поснак чот палдырна. Сандене книга мучаште панихиде, отпеваний да тойымах, поминка кочкыш да колышо еным шарныме кече-влак нерген ешарен умылтарымашым пуртымо.

Ончыч лукмо Псалтирьын шуко экземплярже складаште кия, сандене колышо ен лўмеш лудаш келыштырыме ты Псалтирьын тиражше кугу ок лий. Лишыл енланда полшаш кумылда уло гын, книгама налаш вашкыза.

**Марий митрополийын
Кусарыше комиссийже.**

«КУМЫЛНАМ НӨЛТАЛ КОДЫШДА»

Волжск да Шернур епархийын Эрвел благочинийшыкыже пуршо Кужэнер район Токтайбеляк селаште Святой Троице лүмеш черке верланен. Рашрак каласаш гын, ожнысо черке олмышто менган часамла шога, а кумалме пörтыштö службо эрта, тудым черке семын келыштарыме.

Токтайбеляк селаште Юмын пörтым эше 1761 ийыштак чоненыт. Тудо святой Илия пророк лүмеш лийын. А 1821 ийыште селасе калыкын оксаж дене кермыч гыч кум престолан чапле храмын чоненыт. Түн престолым Святой Троице лүмеш святитленит, а кок приделже святой Илия пророк ден святитель Иоанн Златоуст лүмеш святитлыме лийыныт.

Святой Троице лүмеш храмын пытартыш настоятельже священник Василий Поповым 1937 ийыште шоя титаклымаш почеш арестоватленит, а черкым 1940 ийыште ронченыт.

Юмылан тау, кызыт Токтайбелякыште Юмын литургий лиеда. Тудым Кужэнер черкын настоятельже протоиерей Вячеслав ача эрара. В.И. Тарасован тыршымыжлан көра ты селаште Юмын Шүлыш ылыжын. Ныжыл марий ўдырамаш черке старостан куштылго

огыл пашажым шукта. Вера Иванован «пурла кидше» – Нина Васильевна Бастракова. Кок марий ўдырамаш Токтайбеляк кундемыште апостол-влакын пашаштым шуят. Кече мучко черкыште улыт, святой-влаклан акафистым, каноным, Псалтирьым лудыт. Иктаж йодыш дене толшо енлан ой-канашым пуат, Вячеслав ача дене ваш ыштат. Юмо нунылан вий-куатым пуыжо! Вет тиде паша суапле, но пеш неле.

Шукерте огыл тыште марий йылме дене Юмын литургий лийын. Тудым Волжск да Шернур епархийын Эрвел кундемжын кум марий священникше эртарен. Эрвел благочинийын благочинныйже протоиерей Вячеслав Михайлов, Марий Турек район Косо-лоп селасе святитель Николай Чудотворец лүмеш храмын настоятельже протоиерей Александр Милютин да Мамсинер селасе Святой Троице лүмеш черкын настоятельже протоиерей Лев Федотов служитленит. Мураш регент Ирина Лебедеван вуйлатыме Йошкар-Оласе да Марий Элысе митрополий пелен чумырымо миссионер хор миен.

Литургий жапыште коло наре ен Святой Пырчесым подылын. Тиде пеш куандара, вет чыланат тыршенак ямдылат толыныт. Кугу Токтайбеляк селалан кызытеш калык черкыш шагалрак толын гынат, шижалтеш, чыланат пенгыде ўшанымашан улыт, шке кумалме пörтыштым чот йöратат да Юмын литургийым илышыштышт түн верыш шындат. Иктыгодде сукалтен шинчын кумалыч, тидыжак кугу ўшаным пуртыш. Тыгак «Ўшанымашын символжо», «Пылпомышысо Ачана» молитва-влакым, кумалме пörтым йонгалтарен, чылан шүм вургыж мурышт. Черкыште пырля мурымаш вий-куатым ешара, ик Господь Иисус Христослан ўшанымаш шортарен куандара. А 33 псаломым ынде чылан манаш лиеш мурен моштат! «Мый Юмым кычалым, Тудо мыйым кольо да чыла ойгем

деч утарыш. Тудын деке толза да волгалтса, да тендан чурийда вожылмашке ок пуро. Теве тиде ўнышō сōрвален кумале, да Юмо тудым кольо да чыла ойгыж деч утарыш. Юмо деч лўдшō-шамычым Юмын Суксыжо йыр авырен налеш да утара». Нине шомаклажак мом шогат! Шочмо йылме дене эртарыме Юмын литургий ялысе калыклан моткоч келша, вет тушто йонгалтше кажне шомакше уш-акыл дене умылалтеш, шўм-чон дене тергалтеш.

Литургий деч вара марла молебен лийын.

Мучашлан миссионер хор изирак концер-тым ончыктыш. Марий калык мурым, Юмым моктен мурымашым калык куанен колышто.

Службо деч вара калык дене мутланыме годым «Кумылнам пеш нōлтал кодышда» манын, чоныштым почын ойлышт. Евгений Филаретович Пыркин – ты черкын прихожанинже, тудо шкеж нерген тыге палдарыш:

– Мый тышке чўкыдын коштам, вара Вера Ивановна, Нина Васильевна дене пырля иктаж акафистым лудына. А Юмо деке мый ойго гоч толынам. Ончыч кочывўдым подылаш йōратенам, коранаш тōченам, кертын омыл. Молитвам лудмеке веле сайжым шижынам. Вара Озангыш старец деке миенам. «Илымет шуэш гын, Юмылан кумал», – мане тудо. Тыге черкыш толынам. Эр-кас молитвам лудаш тўналынам, У Сугыным, Псалтирьым лудын шогем.

– **Молитвам лудмаш койышым вашталта вет?**

– Поснак Псалтирьым лудмо деч вара койышем вашталтмым шижынам, псаломын шомакше-влак шўм-чоным эрыктат, кумылым яндарештат. Тыгак православный литературым лудмаш илышым вес семын аклаш тунукта. Мый пеш йōратем лудаш теве игумен Никон Воробьевын книгажым. Моло святой ача-влакын сочиненийшт ты тўняш молан толмынам рашемдат. Йōратем тыгак кайык-влакым пукшаш. Нуным пукшымо годым лудаш лўмын молитва уло, маныт. Вот тудым эше муын омыл. Молитва – тиде пеш кугу вий улмаш.

Святитель Игнатий Бранчанинов тыге ойлен: «Кузе айдемылан илашыже яндар юж кўлеш, тугак чонланат Святой Шўлыш кўлешан. Чон молитва полшымо дене Святой Шўлышынōрыктарыше южшо дене темеш».

Алевтина ТАНЫГИНА.
Авторын фотожо-влак.

«МЫЙ ХРИСТИАНИН УЛАМ!»

22 март – Севастийысе
ныппе органышын кечыже

Рим армийын сарзыже-влак талын кредалыныт, сусыргеныт, сенымашлан куаненыт, сар пасуэш колышо йолташыштым шарналтеныт. Нуно христианин лийыныт, паленыт: сенымашым кава ден мландым шочыктышо Юмо гына пуа.

Икана нуным молын семын, Юпитер ден Марслан тауштен, надырым пуаш кўштеныт, но нылле сарзе тореш лийын. Кōргō вийыштым пудырташ манын, нуным чараматын Севастий ола воктенысе ерыш поктен пуртеныт. Теле улмаш. Йўштō вўд тул дене когартыме гай коваштым йўлалтен, а нуно тугакак иян вўдыштō шогеныт, а серыште олтен шындыме шокшо мончан шикшыже нерым чыгылтен, южгунам почмо омса гыч леве юж толын. Ик шагат йўдым нылле сарзе гыч иктыже чытен кертын огыл, мончаш куржын, но омса тураштак колен шунгалтын.

Тиде жапыште мончаш олтышо кокла гыч иктыже ерыште шогышо-влак ўмбакава гыч волгалтын вошышо нылле вуйшўдышым ужын. Тудат шке ўмбакаше вургемым кудаш кудалтен да «**Мый христианин улам!**» манын, вўдыш пурен. Нылле сарзым чылаштымат варажым индырен пуштыныт, но нуно мучаш марте Иисус Христослан ўшанле улмыштым пенгыдын ончыктеныт.

Севастий ола воктене орланен колышо нылле сарзым 22 мартыште пагален шарнат.

СЕҢЫМАШЛАН 75 ИЙ ТЕММЕ ВАШЕШ

СВЯТИТЕЛЬ НИКОЛАЙЫН АРАЛЕН НАЛМЫЖ НЕРГЕН

**Псковысо епархийын клирикше
митрофорный протоиерей Василий
Швецын Кугу Отечественный сар
годсо шарнымашыж дене умбакыже
палымым ыштена. Тўналтышыже «Шўм-
чон изолык» журналын февральысе
номерыштыже.**

Илыше кодмемлан чот куаненам ыле, лач тунам «Мо дене кертам, Юмылан служитлаш тўналамак» маным да, сар пытымеке, сулыкем касараш, Пырчесым подылаш каяш мутым пуышым.

Но жап эртыме да сусыр паремме дене шке сўрымемым монденам. Тидын нерген мыланен адакат сар жапыште ужмо кочай ушештарыш. 1947 ий ноябрьыште мый Ленинградыште иленам. Икана омым ужам. Тудо архиерей вургеман ончылнем шога да сўрымым шуктыдымемлан пеш шылтала: «Пелашет дене венчаялтын отыл, оныштет ыресым от нумалышт, мўнгыштет юмогам шогыкташ лўдат». Изишлан шыпланышат, угыч пелештыш: «Тый лўмем пеш палынет ыле. Николай улам, тый мый декем мие». Адресым каласыш да ешарыш: «Кум кече гыч Российын да тыйын илыме олан кузе утаралт кодмышым пален налат. Ит мондо, тидын нерген молыланат увертаре».

Помыжалтмекем, тунамак омыштем каласен кодымо адрес почеш кайышым. Ормаш: мый Ленинградысе Николо-Богоявленский кафедральный собор ончыко миен шогальым. Кум кече гыч тыгай уверым кольым: Ленинградыш Ливанский митрополит Илия (чын лўмжў – Салим Насиф Карам) толын, эрла Николо-Богоявленский кафедральный соборышто Юмын литургийым служитла».

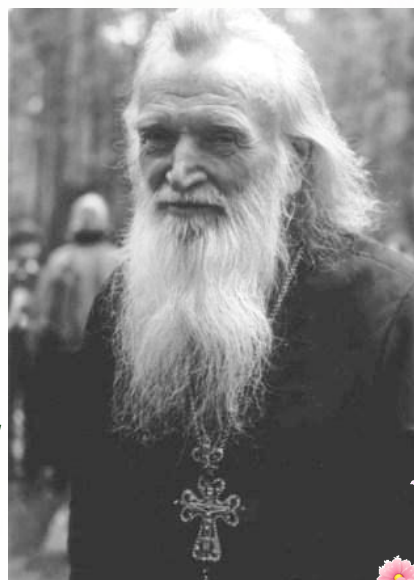
Чынак, эрлашын соборышто кугу службо лие. Литургий деч вара храмлан митрополит

Илия святитель Николайын мощь ужашыжым пуыш да Совет Ушемыш могай амал дене толмыжым калыклан кўчыкын умылтарыш.

Амалже тыгай улмаш: тудо Российлан да Ленинград олалан фашист кашак деч утаралт кодашышт Юмын Аван полшымыж нерген ойлаш толын. Вет Кугу Отечественный сар тўналмеке, Антиохийский Патриарх Александр III тўнямбалсе чыла христиан-влак деке Российлан молитва да окса дене полшаш ўжмаш дене лектын. Тидым колмеке, Ливанский митрополит чот кумалаш тўналын. Тудо Российын моло эл-влак коклаште кўлешан верым налмыжым умылен, сандене Российлан утаралташыже корным ончыкташ Юмын Аван сўрвален йодын. Митрополит кў курык йымалан петырналтын, кочде-йўде йўдшў-кечыже Юмын Аван юмогаже ончылно сукалтен кумалын. Кум кече гыч тудлан Юмын Ава кончен да Российлан Юмын кўштымыжым намиен шукташ лач тудым ойырымо нерген увертарен. «Тиде кўштымаш тичмашнек огеш шукталт гын, Россий пыта», – манын. Митрополит Илия Руш Православный Черкын енге-влак дене кылдалт кертын да Юмын кўштымыжым каласен. Юмын Аван пытартыш мутшо тыгай улмаш: «Сар пытымеке, митрополит Илия Российыш толшаш да Российлан утаралташ кўн полшымыж нерген шкеак каласкалышаш». Теве тыге тудо Сталинын ўжмыж почеш 1947 ий ноябрьыште Совет Ушемыш логалын.

Лач тунам мыят тыгай кугу уверым пален налынам да тидын нерген омышто ужмо кочайын, святитель Николайын кўштымыж почеш, чылалан каласкаленам. А шкеже, тудлан пуымо мутемым шуктен, кодшо ўмырем Юмылан служитлен эрта-ренам, священник лийынам.

Митрофорный протоиерей Василий Швец 1913 ий 9 мартыште шочын, 2011 ий 10 мартыште ош тўня дене чеверласен. Сар деч вара Ленинградыште Медицина наука академийын онкологий институтыштыжо рентген пўлкан лаборантшылан ыштен, Икымше мединститутышто фото-, макро-, микролабораторийым вуйлатен. 52 ияш лиймеке, шке кумылын паша гыч каен, Ленинградысе храмлаште псаломщик лийын. 1956 ийыште Ленинградысе духовный академийыш тунемаш пурен да кок ий гыч тудым экстерн дене пытарен. 48 ий Юмылан ўнышын служитлен, ўшанымаш корныш ятыр еным шогалтен.

Книгам лудат – шинчат почылтеш

Йöратыме мари́й калыкемлан уло чонем дене мутым пелештынем. Ме Юмын ончылно шукынжо изи йоча гай улына, илышым умылаш тунемына.

Юмын, Святой Шўлышын пўрымышт, сакче-влакын аралымышт дене ош тўняш толынна. Ача-авана эн лишыл улыт, курым-курымешлан лишыл кодыт мыланна. Аминь. Лийже тыге. Чын. Истинно. Мемнан йылмыш «аминь» мут тыге кусаралтеш. Мый тыге умылтарымым Моско Патриархийын 1987 ий 6 апрельште лукмо «Молитвы» книгаштыже лудынам. Тиде книга черке пелен лавкылаште ончыза, муыда.

Тиде книга мыйын шинчамым почын. Мыняре шуко лудам – тунаре шўмыш, чоныш пура. Шонен, умылаш тыршен лудаш кўлеш. Ида вашке.

Онгом ыреслымаш – тиде Юмын, черкын печетьше, сандене пурла кид дене так веле солкален шогылтмаш – тиде кугу язык.

Поклон, Господь Юмылан вуйым савымаш. Тудат тўрлö лиеш. «Поясной», «кыдал марте» маналтшыж годым пел кап дене лап лийман. Тыгодым кидет кўварыш, мландыш тўкнен кертше. «Земной», «мланде пелен» манмыже, сукалтен шинчын, сангам кўварыш, мландыш тўкалымым ончыкта. Теве тыге. Чылажымат шот дене, рат дене ыштыман.

«КОК ПОЯН»

(Иван Тургеневын ойлымашыже почеш.)

Поян Ротшильдым моктыде омак чыте: Миллиард гыч тўжемжым йочалан пуэн, Эмлымверлан налын эмым пеш шергым, Шонгыен-влакланат куаным конден.

Но тыгак шарныде мый ом керт нужна ешым, Кузе налын шкеж деке тулык йочам. Пóртшат яра лийын, пуртен улыт тудым, Кочкаш ситен огыл кеч шкаланышт тунам.

Мый черкыш миёмат, священник ден ончыл радамыште шогышо пöръен-влакым пример шотеш ужын ончем. Удырамаш-влак черке көргыштö шола могырышто лийшаш улыт. Туныкташ тöча манын ида ойло, книгаште тыге возымо. Пачаш-пачаш лудын умылен шогем. А эше палыдымыже мыняре!

Теве шукынжо «Отче наш» молитвам огына мошто, тунем огына керт, пеш неле» манына. Шарналтыза-ян, школышто могай кужу почеламутым наизусть да эше сылнын каласкаленна! Сай отметкым налмына шуын. Кызытат тыгак ышташ лиешыс! Эр-кас молитвам лудса, чўчкыдын Юмын храмыш мийыза – мыняр шуко пачаш-пачаш иктымак ойлет, туге писын тунемат. Кажне мутшым икшырымын, шонен-умылен, чоныш пуртен ойлымына Юмылан шокта. Сакчына-влак Юмо деке куанен намиен шукташ тўналыт.

Кугезына-влак Юмым пеш жапленят, сандене изина годым авай мыланна, ик ўдыржö да ныл эргыже-влаклан, тыге ойла ыле: «Кугезе коча-ковада-влак Юмо деч ик кынер кутышлан веле ўлнырак улыт». Теве тыге. Юмылан кумал илаш кўлеш. Чын кумалаш. А чын кумал огына мошто гын, книга лудын тунемаш кўлеш.

**Николай УНЖЕНИН.
Йошкар-Ола.**

«Налына гын ме Катькам, – кува ойлаш тöчыш. –

Ок лий оксанаже шинчал налашат, Мом лемыш пыштем?»

Кугызаже вашештыш:

«Кочкина лемым ме шинчал дечын поснат...»

Ончена кок пöръеным, ужына поро чоным, Мый шонем лиеш нунын пашаштым мокташ... Но чыла иктешлен, ойлынем лачак иктым:

«Кугыза марте Ротшильдлан

кушкаш да кушкаш».

**Лидия АЛПАЕВА.
Юлсер кундем.**

ТУНЫКТЕН КАЛАСЫМЕ ШОМАК

Ик самырык ең ала-мом тугайым, мландымбалне лийдымым, тыгодымак шкаланже да калыклан пайдалым муаш шонен илен. Икана тудо торасе курыкыш каен, тушто шкет илыше шонгыеным вашлийын да шонымашыжым луктын ойлен.

– Тидым ышташ лиеш, – манын шонгыен. – Тидлан каласыме ик оемым пенгыдын шарнашет күлеш. Тый кызыт ты курыкпомыш пурет да тушто пеш неле тергымашым эртет. Чыла йодышлан «уке» манын вашешташ күлеш. Түн йодышым колат гын, тунам веле «туге» манман. Ионылыш лият гын, тунамак пытет.

Нуно курыкпомыш деке толыныт. Тужвалне нигәат лийын огыл, но изиш гына көргыш пурен шуктат, күдырчө күдыртымө гай йүк шокта:

– Тый курым-курымеш самырык лийнет мо?

– Уке, – öрынрак ойла рвезе.

– Эн мотор ұдырым марлан налнет?

– Уке, – кокытеланен манеш самырык ең.

– Чапланыше полководец лийнет?

– Уке, – пенгыдынрак вашешта рвезе.

– Мландыбалысе уло поянлыкын озаже лийнет?

– Уке, – манеш ынде тудо пенгыдын.

– Мо мландымбалне уке, тидын верч колаш ямде улат?

– Да! – раш каласа самырык ең.

Тыгодым мланде чытырналтеш да кечкыжын ойлымо йүк эркын дене умбаке торла. Но мом ойлымым эше умылаш лийын:

Йошкар-Оласе епархийын «Елеон» Экскурсионно-паломнический службыжо 2020 ийыште святой верлашке миен толаш үжеш:

7-9 март – Покровский Ыдырамаш монастырь, Моско ола (святой поро пиалан Матрона аванан мощыжо) – Сергиев Посад;

18-19 апрель – Дивеево, Христосын Ылыж Кынелмыже лүмеш Кугече пайрем;

1-4 май – Покровский Ыдырамаш монастырь, Моско ола (святой поро пиалан Матрона аванан мощыжо) – Оптина Пустынь;

9-10 май – Дивеево – Макарьево;

24 май – Сумки села;

1-4 июнь – Дивеево – Муром, Муромысо преподобный князь-влак Константин, Михаил да Феодорын пайремышт;

– Айдеме, тый мыйым сенгышыч! Мый ынде ең-шамыч деч каем.

Лүддымө рвезе шке йырже ончалеш да чот öреш: тыште ны шонгыен, ны курыкпомыш лийын огыл. Воктеныже пиалан самырык ең-влак шогеныт.

– Мо кызыт тыште ыле да йомо? – йодын тудо нунын деч.

– Колымаш, – вашештеныт тудлан.

«Илыш толын, ме тудым ужынна, тудын нерген таныклена да тыланда курымаш илышым увертарена. Тудо Ача дене улмаш да мемнан деке толын» (1Ин. 1:2).

11-14 июнь – Сергиев Посад – Ярославль – Кострома;

13-14 июнь – Михайло-Архангельский монастырь, Новая Слобода ял – Сумки села;

ЙОТ ЭЛЛАСЕ СВЯТОЙ ВЕРЛАШКЕ МИЕН КОШТМАШ

6-15 май – Святой Мланде;

16-25 май – Греций – Италий (святитель Николайын пайремышкыже);

Август – Греций, Корфу отро;

Ноябрь-декабрь – Святой Мланде.

Паша радамыште вашталтыш лийын кертеш, сандене «Елеон» службо дене кылым кучыза: телефон: 8 (8362) 20-81-12, 8-902-325-81-12;

Электрон почто: mari-palomnik@yandex.ru

Сайт: <http://www.паломник12.рф/>
ВКонтакте: vk.com/12palomnik

«ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК» МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ

Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Журнал лекме жап - 2.03.2020 ий.

0+ - знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010 г. №436-ФЗ.

Журнальным редакцийыште погымо да верстатлыме, «Принтекс» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Адресше: 424000, Марий Эл, Йошкар-Ола, Карл Либкнехт урем, 71 "А" пöрт.

Редакцийын да издательын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 пöлем.

Тел.: (88362) 45-39-54.

E-mail: marlagazet@mail.ru

Түн редактор: Н.В. Чузаев (протоиерей).

Редакционный совет: И.А. Сапаев, Д.В. Смирнов, А.Н. Таныгина, А.П. Чемякова, А.В. Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.В. Смирнов.

Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт түрлө лийын кертят.

Серыш-влак мөнгеш огыл колталт.

РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА КЫШКЫЛ-ТАШ ОГЫЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!

МАРТ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

ПН	2	9	16	23	30
ВТ	3	10	17	24	31
СР	4	11	18	25	
ЧТ	5	12	19	26	
ПТ	6	13	20	27	
СБ	7	14	21	28	
ВС	1	8	15	22	29

7

14

8

10

14

праздник двенадцатый

праздник великие

спасение седмицы

дни поминовения усопших

дни постные

8

9

10

11

12

дни строгого поста

трапеза без мяса

разрешение на рыбу

разреш. на раст. масло

разрешение на вино

разрешение на икру рыбы

1 – Икте-весым проститлым рушарня. Кугу пўтылан кумыланме кече (заговенье).

Священномученик Ермоген, Москван да уло Российын патриархын да чудым ыштышыжын, кечыже.

7 – Москвасе поро пиалан Матронушка аванан мощыжым

мумо кече.

8 – Православийын сенгымашыже. Христос ончыч Толшо святой Иоанн пророкын вуйжым икымше да кокымшо гана мумо кече.

14 – Колышо-влакым уштымаш.

15 – Юмын Аван «Державный» иконыжын кечыже.

17 – Иорданесе преподобный Герасимын да Москвасе благоверный князь Даниилын кечышт.

18 – Смоленскысе благоверный князь Феодорын да тудын Давид ден Константин эргыж-влакын кечышт. Юмын Аван «Воспитание» иконыжын кечыже.

20 – Юмын Аван «Споручница грешных» иконыжын кечыже.

21 – Колышо-влакым уштымаш.

22 – Ыреслан кумалме рушарня. Севастий ерыште орланыше 40 святойын кечыже.

25 – Святитель Григорий Двоеслов ден преподобный Симеон Новый Богословын кечышт.

27 – Юмын Аван Феодоровский иконыжын кечыже.

28 – Колышо-влакым уштымаш.

30 – Юмын енге преподобный Алексийын кечыже.

2020 ийыште Кугу пўтö 2 март гыч 18 апрель марте шуйна. Кö пўтым пенгыдын кучен ила гын, пала: Кугу пўтын икымше да пытартыш арняште шолтыдымо, кўчымö кочкышым гына кочкаш лиеш. Ты радамыш түрлө пакчасаска, фрукт, кош-тымо фрукт, пўкш, мўй пурат. Иўыш кок-ла гыч нине кечылаште яра вўдым гына йўман. Шонгырак, черле, тунемше-влак-лан пўтым куштылемдаш лиеш.

КЕШЫР САЛАТ

Кўлыт: 1 кешыр, 1 пўй чеснок, шинчал, йоныштымо шем пурыс, ужар петрушко, укроп, 1 кугу совла соя гыч ыштыме соус, 1 изи со-вла мўй.

Кешырым тыгыде рожан тёркаш нўжман, чесноком чесноковыжималке гоч колтыман. Соя гыч ыштыме соус ден мўйым пырля лугы-ман. Укроп ден петрушкым тыгыдын падыш-тыман. Чылажымат пырля варыман. Тамже дене пурысым шавалтыман. Шинчал шагалла чучеш гын, ешарыман.

«ЎНАР» САЛАТ

Кўлыт: 1 кочушмен, 1 кешыр, 2 олма, 1 пўй чеснок, 3 кугу совла лимон сок, изи совлан 1/4 ужашыже лимон цедра, шинчал.

Кочушменым, кешырым, олмам тыгыде ро-жан тёркаш нўжыман. Тушко чесноком че-сноковыжималке гоч колтыман, лимон цедрым ешарыман. Вара ик лимоным пунчалман да сокшым салатыш пыштыман. Шинчалым там-же дене шавалтен, чылажымат пырля вары-ман.

ПОМИДОР ШҮР

Кўлыт: 250 г помидор, 2 кияр, 1 шере пурыс, сельдерей, ужар шоган, 1 пўй чеснок, шинчал, йоныштымо шем пурыс, ужар петрушко.

Помидорым шолшо вўдеш когартен, шўмжым эрыктыман, блендереш пўтырен, пу-чымышыш савырыман. Тудым посна атыш оп-тал налман. Вара блендерешак киярым, шере пурысым, шоганым, сельдерейым пўтырыман. Тиде вартышыш помидор пучымышым оптал-ман, тамже дене шинчалым, шем пурысым ша-валтыман, чесноком пунчал колтыман, сайын лугыман. Тиде вартышым 2 шагат шинчыкты-ман, кочкаш тўналме деч ончыч ужар петруш-кым шавалтыман.

Блендерда уке гын, чылажымат мясорубко гоч колташ йōнан.

Куанен чиялмена

МОЛАН ТОЛЫНАМ ТИДЕ ОШ ТҮНЯШ?

- Молан толынам тиде ош түняш?
- Эрыкым ужаш, индыралт илаш?
- Ымыргорныштем нелым вел чыташ?
- Ала чүчкалтен, муралтен кушташ?
- Толым кунаш але ойгыраш?
- Ала чыламат ыштен шуктыаш?
- Ты палыдымаш үнарем налеш,
- Йол йымачем мланде койын коранеш.
- Жаплан вола кумыл шортын колтымеш:
- «Мом ыштыаш улам мый каласе, Юмем?»
- Шукыж годым Тудым ом ярсе шарналташ.
- Толынам молан мый? Юмылан йорышö лияш!

Зоя Ольшевская.

Икгаяк кок пörтым кычал му

Кö могай верым налеш?

